

Dnr 17-0269
AKW/NAW

Hörselskadades Riksförbund
besöksadress: Gävlegatan 16
Box 6605, 113 84 Stockholm
tel: +46 (0)8-457 55 00
texttel: +46 (0)8-457 55 01
fax: +46 (0)8-457 55 03
e-post: hrf@hrf.se
www.hrf.se

2017-06-27

Till
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm
u.remissvar@regeringskansliet.se

Samling för skolan – nationella strategier för kunskap och likvärdighet (SOU 2017:35)

Sammanfattning

Hörselskadades Riksförbund (HRF) vill att förslagen om regionala nav från *Samordning, ansvar och kommunikation- vägen till ökad kvalitet i utbildningen för elever med vissa funktionsnedsättningar (SOU 2016:46)* inkorporeras i den regionala struktur för skolmyndigheter som föreslås av Skolkommissionen. Genom hörselpedagoger knutna till regionala nav kan det skapas en skolorganisation och myndighetsstruktur som erbjuder både elever och skolhuvudmän stöd.

Liten elevgrupp

Hörselskadade elever utgör en liten andel av alla skolelever i Sverige, knappt 5 000 har någon typ av hörselnedsättning. Gruppen innefattar allt från elever med lättare hörselnedsättning till helt döva elever. Gruppen är således både liten och heterogen. Varje elevs behov och förutsättningar är unika och varierar dessutom ofta över tid. HRF arbetar för att alla dessa elever ska få en likvärdig utbildning och lika möjlighet att delta i alla skolans aktiviteter på lika villkor.

Det är inte bara i klassrummet som hörselskadade elever måste kunna höra och kommunicera med andra utan även i korridoren, matsalen och på rasten. En tillgänglig skolmiljö innebär att kunna ta del av skolans alla delar och utvecklas socialt tillsammans med sina jämnåriga kamrater.

Eftersom elevgruppen är liten är det svårt för kommunerna att upprätthålla hörselkompetens över tid. Kunskapen hos läraren och skolhuvudmän om hur hörselskadade elever ska mötas är många gånger bristfällig. Därför är det av största vikt att staten bidrar med en skolorganisation där hörselkompetensen finns att tillgå och kommer eleverna till del oavsett vilken skolform de har valt och var i landet de bor.

Ökad regionalisering med elevnära stöd

HRF vill att förslagen om regionala nav från SAK-utredningen inkorporeras i den regionala struktur för skolmyndigheterna som föreslås i Skolkommissionen. I SAK-utredningen finns förslag om ett regionaliserat och elevnära stöd där eleven får en

kontaktperson med hörselkompetens som följer hen genom skolåren och samordnar insatser från landsting, kommun och stat. En nödvändig förändring för att hörselskadade barn ska kunna få en likvärdig utbildning.

I Skolkommisionens förslag finns förslag på ökad regionalisering där staten föreslås komma närmare skolhuvudmännen, ett bra och viktigt förslag om det också byggs strukturer och förutsättningar för ett elevnära stöd till de elever som behöver det.

Behövs mer än särskilt stöd

Det är viktigt att hjälpmedel och hörselanpassningar av skolmiljön sätts in från första skoldagen, ingen elev ska riskera att hamna efter. Att tillgängliggöra skolan och undervisningen är en viktig del av det kompensatoriska uppdrag som skolan har.

Varje elev måste få det stöd den har rätt till, redan innan det visar sig att hen inte når målen eller riskerar att inte nå dem. Särskilt stöd är ett verktyg som sätts in om det finns en risk att eleven inte når målen. I de fall en elev riskerar att inte nå målen är det viktigt att stöd sätts in fort. HRF är positiva till Skolkommisionens skrivningar om vikten av tidiga insatser.

Det är viktigt att komma ihåg att en skolsituation kan vara otillgänglig även om eleven når målen. Varje hörselskadad elev måste få förutsättningar att nå sin fulla potential i skolans alla ämnen men även ta del av det sociala livet med skolkamrater på raster och kringaktiviteter.

Generella specialpedagogiska satsningar räcker inte

HRF ser en risk i att generella lösningar som inte träffar målet riskerar att leda till att hörselskadade elever får ännu sämre förutsättningar i skolan. Vi ser en negativ trend där antalet elever och skolhuvudmän som har tillgång till en hörselpedagog stadigt minskar samtidigt som staten satsar mer och mer på specialpedagogik. Det är viktigt att det stöd som kommer eleverna till del är anpassat och passar just den elevens förutsättningar och skolsituation.

SPSM måste få ett tydligt uppdrag att samla och bibehålla kompetens om olika elevgrupper och möjlighet att sprida detta till skolhuvudmännen. Här tror vi att regionala nav är avgörande för att skolhuvudmännen och eleverna ska få rätt stöd och kunskap.

Ta ansvar för hörselklasserna

Det är viktigt att både kommunala skolor och friskolor får rätt att anordna hörselklasser. Både Skolkommisionen och SAK-utredningen lyfter ett mål som just nu är uppe i högsta förvaltningsdomstolen¹ som kommer få avgörande betydelse för huruvida kommunala resursklasser (exempelvis hörselklasser) är tillåtna eller inte enligt skollagen. Regeringen behöver ta ansvar för klassernas framtid och säkerställer att lagen är tydlig så att inga elever hamnar i kläm. Om de kommunala resursklasserna bedöms vara oförenliga med dagens skrivningar i skollagen är det viktigt att se till att den justeras omedelbart så det inte blir något glapp där hörselklasser riskerar att läggas ner. Det tar längre tid att återuppbygga verksamheter än att lägga ner dem och elever riskerar att gå miste om viktiga skolår.

¹ Högsta Förvaltningsdomstolen mål nr 3086-16

Viktigt att synliggöra behov hos elever med funktionsnedsättningar

Det sägs ofta att det som är nödvändigt för elever med funktionsnedsättning är bra för alla elever. Skolkommisionen väljer tyvärr ett motsatt tankesätt; det som är bra för elever generellt borde vara bra för elever med funktionsnedsättningar också. HRF vill betona vikten av att förstå att elever med funktionsnedsättningar har specifika förutsättningar och behov som inte kan lösas inom ramen för generella satsningar. Allt för många elever riskerar att hamna utanför med ett sådant tankesätt.

Det finns inte någon universallösning på hur undervisningen tillgängliggörs för elever med funktionsnedsättning. Det behövs kompetens om olika typer av funktionsnedsättningar och hur utbildningen kan tillgängliggöras på bästa sätt.

Genom ett elevnära stöd från personal med hörselkompetens, knutna till regionala nav kan staten bidra till den kunskap som idag saknas på många håll i landet och kommunerna har svårt att upprätthålla i nuvarande struktur.

Flexibel elevhälsa

Elevhälsan är en viktig pusselbit i att eleven får det stöd som hen har rätt till. Idag saknar elevhälsan ofta specifik kunskap om hörselskadades förutsättningar och behov vilket leder till att de inte kan erbjuda ett fullgott stöd. Eftersom hörselskadade elever är en liten andel av det totala antalet elever är det viktigt att det finns strukturer för och möjlighet för skolhuvudmän att knyta hörselkompetens till elevhälsan när behov uppstår. HRF är positiva till förslaget att utreda hur elevhälsan kan göras mer ändamålsenlig, tillgänglig och likvärdig.

Vänliga hälsningar
Hörselskadades Riksförbund

Mattias Lundekvam, förbundsordförande